

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ELEKTROTEHNIČKI FAKULTET
UNIVERZITET U BANJOJ LUCI

PRIRUČNIK ZA NAVOĐENJE IZVORA U NAUČNIM I STRUČNIM RADOVIMA

Elektrotehnički fakultet

Univerzitet u Banjoj Luci

Banja Luka, 2011.

**PRIRUČNIK
ZA NAVOĐENJE IZVORA
U NAUČNIM I STRUČNIM
RADOVIMA**

Banja Luka, 2011.

PRIRUČNIK ZA NAVOĐENJE IZVORA U NAUČNIM I STRUČNIM RADOVIMA

Urednica:

Prof. dr Zdenka Babić

Izdavač:

Elektrotehnički fakultet Univerziteta u Banjoj Luci

Godina izdanja:

2011.

ISBN 978-99955-46-04-5

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna i univerzitetska biblioteka
Republike Srpske, Baња Лука

001.811(035)

ПРИРУЧНИК за навођење

Priručnik za navođenje izvora u naučnim i
stručnim radovima / [urednica Zdenka Babić]. -
Banja Luka : Elektrotehnički fakultet, 2011. - 36
str. : ilustr. ; 21 cm

ISBN 978-99955-46-04-5

COBISS.BH-ID 2307864

Ovaj priručnik, koji za cilj ima unapređenje nivoa svijesti i znanja o značaju poštivanja i zaštite prava intelektualne svojine, pripremljen je zahvaljujući pomoći američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Podršku u realizaciji i štampanju publikacije pružio je projekat.

**Intellectual Property Rights (IPR) Protection
in Bosnia and Herzegovina**

Stanovišta iznijeta u ovom priručniku predstavljaju mišljenja urednika, a ne nužno i stanovišta USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

SADRŽAJ

UVOD	5
1. PLAGIJARIZAM	7
2. IEEE SISTEM NAVOĐENJA REFERENCI	9
3. CITIRANJE REFERENCI U TEKSTU	11
3.1. Radovi koji imaju više autora	12
3.2. Nepoznat autor	13
3.3. Nepoznata godina objave rada.....	13
3.4. Citiranje dijela teksta drugih autora	13
3.5. Veći broj radova istog autora objavljenih u različitim godinama	14
3.6. Sekundarni izvori.....	15
3.7. Tabele i dijagrami	15
3.8. Web izvori u tekstu.....	17
3.9. Radovi koje su objavile organizacije	17
4. NAVOĐENJE REFERENCI U LITERATURI	19
4.1. Knjiga.....	20
4.1.1. Jedan autor	20
4.1.2. Dva do šest autora	20
4.1.3. Više od šest autora	21
4.1.4. Editovana knjiga	21
4.1.5. Stranica, dio ili poglavlje knjige	21
4.1.6. Knjiga u elektronskom obliku	22
4.2. Članak u časopisu.....	22
4.3. Rad u zborniku	23
4.3.1. Rad u zborniku u elektronskom obliku	24
4.4. Druge vrste izvora	24
4.4.1. Uputstvo za korištenje.....	24
4.4.2. Izvještaj	25

4.4.3. Patent.....	25
4.4.4. Standard	26
4.4.5. Diplomski rad, magistarska teza, doktorska disertacija	26
4.4.6. Materijali sa predavanja	27
4.4.7. Zakon, pravilnik i uputa.....	28
4.4.8. Umjetničko djelo	28
4.4.9. Audio i video zapisi.....	29
4.4.10. Radio i TV program.....	30
4.4.11. Lična komunikacija.....	31
4.5. Web izvori.....	31
4.5.1. Knjiga na webu.....	32
4.5.2. Članak u časopisu na webu	32
4.5.3. Rad u zborniku na webu	32
4.5.5. Web stranica.....	33
LITERATURA	35

UVOD

Ovaj Priručnik daje uvid u osnovnu metodologiju navođenja izvora u naučnim i stručnim radovima. Elektrotehnički fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, ovom publikacijom želi ukazati svim studentima, istraživačima, naučnicima i cjelokupnoj akademskoj zajednici na važnost pravilnog navođenja referenci i citata, te izbjegavanja plagijarizma. Kao takav, Priručnik je od velikog značaja prilikom obrade naučno-istraživačkog rada.

U naučnim krugovima, **referenca** predstavlja informaciju koja je potrebna čitaocu u prepoznavanju i pronalasku korištenog izvora. Prilikom navođenja izvora reference moraju biti tačne, kompletne i dosljedno primjenjivane [1].

Tri osnovna pravila navođenja referenci su:

- Svaki put kada koristite tuđu misao, ideju ili stav upotrijebite referencu.
- Referencu trebate naznačiti i kada:
 - ◆ Parafrazirate (izrazite tuđu misao vlastitim riječima);
 - ◆ Citirate (potpuno izrazite tuđu misao);
 - ◆ Kopirate (iskoristite tuđu tabelu, dijagram ili sliku);
 - ◆ Sažimate (izrazite tuđu misao vlastitim riječima u redukovanom obliku).
- Svaka referenca se mora pojaviti dva puta u dokumentu:
 - ◆ U skraćenom obliku, kao referenca u tekstu;
 - ◆ U punom obliku, kao dio liste referenci na kraju dokumenta.

S druge strane, pod **citiranjem** se podrazumijeva od riječi do riječi pisano ili usmeno navođenje dijelova tuđeg teksta ili riječi koje se mogu izvorno provjeriti [1].

Citiranjem se ostvaruje nekoliko ciljeva:

- Omogućava se lakše pronalaženje dodatne informacije o temi;
- Povećava se stručnost i kredibilitet rada;
- Omogućava se laka provjera tačnosti i pouzdanosti sadržaja rada;
- Izbjegava se plagiranje i zasluge se pripisuju autoru koji ih zaslužuje.

Citat možete upotrijebiti u sljedećim situacijama [2]:

- Da date izvor informaciji (tabeli, dijagramu, slici, itd.);
- Da opišete neku teoriju, praksu ili model;
- Da potvrdite argument;
- Da svoje rješenje uporedite sa postojećim;
- Da parafrazirate tuđe djelo, koje nije opšte-poznato i sl.

Postoji više sistema navođenja izvora u naučnim i stručnim radovima, a najčešće korišteni su: sistemi "autor-datum" (kao što su Harvard sistem, APA sistem i drugi) i numerički sistemi (kao što su IEEE, Vancouver, Chicago, Footnote i drugi).

Svaki od navednih sistema podrazumijeva precizan skup pravila za navođenje izvora u tekstu naučnog ili stručnog rada. Jednom usvojeni način navođenja potrebno je dosljedno primjenjivati u cijelom radu.

Zbog uobičajene prakse u pisanju radova iz oblasti elektrotehnike, Elektrotehnički fakultet Univerziteta u Banjoj Luci izradom ovog Priručnika preporučuje korištenje numeričkog - IEEE (Institute of Electrical and Electronical Engineers – Institut inženjera elektrotehnike i elektronike) sistema navođenja referenci.

1. PLAGIJARIZAM

Plagijat (lat. *plagium* – “krađa ljudi”) predstavlja prepisivanje iz tuđih djela te nedopušteno prisvajanje tuđeg duhovnog vlasništva [3].

Plagijarizam (lat. *plagiarius* – “učenjak lopov”) je nedopušteno prisvajanje tuđeg duhovnog vlasništva tj. svako korištenje tuđih ideja, mišljenja ili teorija, bilo doslovno, bilo parafrazirano, u kojem se ne navodi autor, odnosno izvor informacija [3].

Takav “kopiraj/preuzmi” čin predstavlja krađu autorstva, te je potpuno neprihvatljiv u stručnim i naučnim, kao i studentskim radovima.

Na većini svjetskih univerziteta i fakulteta plagijarizam predstavlja težu povredu etičkog standarda i povlači disciplinsku odgovornost i sankcije.

Najveći problem s kojim se učesnici u akademskom procesu susreću jeste upravo plagijarizam. To je jedan od najčešćih načina ugrožavanja akademskog integriteta.

Kopiranje ili na bilo koji drugi način iskorištavanje tuđih ideja, riječi ili kreacija, bez navođenja izvora u odgovarajućem obliku, je zabranjeno. Promjena par riječi u frazi nije dovoljna da se izvorni materijal pretvori u “vlastite riječi”. Promjena reda riječi u rečenici takođe nije prihvatljiva, kao ni korištenje sinonima, npr. promjena sa “đak” na “učenik”.

Prilikom pisanja radova moguće je koristiti tuđe riječi i ideje, ali uz obavezno označavanje i navođenje izvora iz kojih su te riječi i ideje preuzete. Osobe koje čitaju rad mogu čak i po samim rečenicama prepoznati da li je ono što je napisano originalno djelo ili tek preuzeti dio teksta.

Priprema za pisanje rada bi trebala da započne proučavanjem i pregledanjem postojećih izvora, istraživanjem, i tek na kraju davanjem ličnog pečata, odnosno pisanjem vlastitog rada [4].

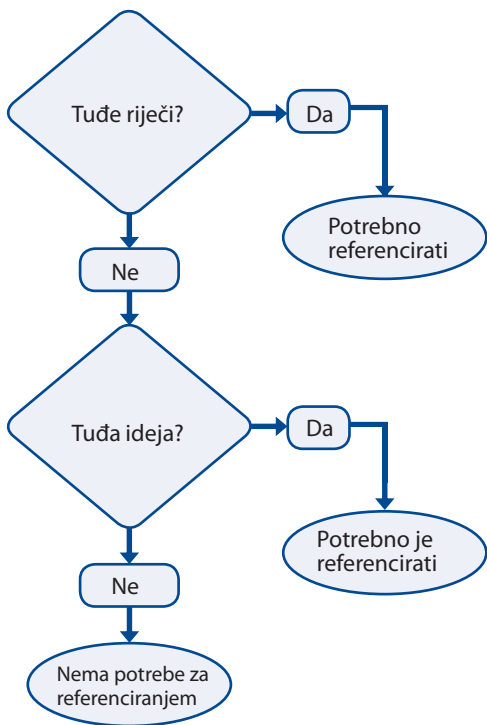
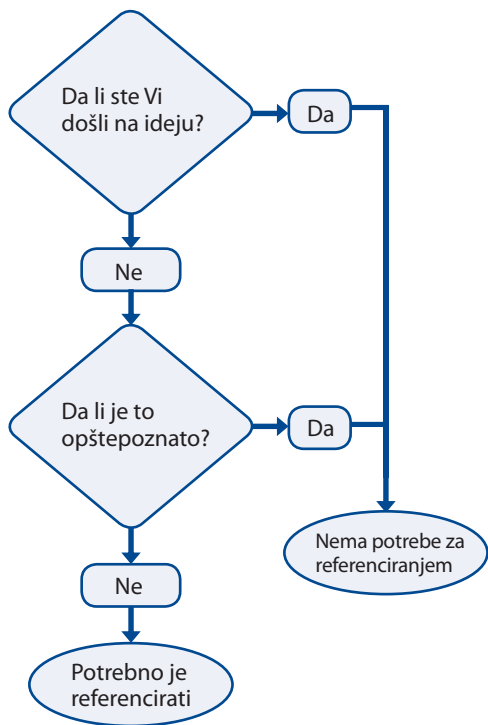
2. IEEE SISTEM NAVOĐENJA REFERENCI

IEEE sistem za navođenje referenci predstavlja najzastupljeniji način navođenja referenci u elektrotehnici [5], [6]. Osnovne karakteristike ovog tipa numeričkog sistema su navodi unutar teksta (broj reference u okviru uglaste zagrade) i lista referenci na kraju dokumenta. Svi citati u okviru liste referenci su numerisani, te se u tekstu navode po redoslijedu pojavljivanja. Razlike između ovog sistema navođenja referenci i nekih drugih [7] su u sljedećem:

- Prvo se navodi autorovo ime ili inicijal(i), pa prezime;
- Naziv poglavlja, članka ili nekog dokumenta se piše pod navodnim znacima;
- Naslov knjige ili novina se piše u kurzivu.
- Ukoliko se koristi isti izvor na više mjesta u tekstu, uvijek se pri citiranju poziva redni broj koji je dodjeljen prvi put.

Generalno, IEEE sistem navođenja referenci ne dozvoljava pojavu sekundarnih izvora. Pravila ovog sistema propisuju da ukoliko se originalni izvor ne može pronaći, ne treba se ni navoditi [7]. Međutim, Elektrotehnički fakultet Univerziteta u Banjoj Luci ovom prilikom preporučuje svima koji se bave naučno-istraživačkim radom da, ukoliko se originalni izvor ne može pronaći, navedu sekundarne izvore kao što je prikazano u Sekciji 3.6.

Central Queensland University [8] navodi prema Robert Harrisu [9], dizajneru pojednostavljenih dijagrama za navođenje izvora, da se Slika 1. „Referenciranje: vlastita ideja“ i Slika 2. „Referenciranje: tuđe riječi i ideje“ mogu iskoristiti kako bi se ukazalo na to šta je potrebno referencirati u naučno-istraživačkim radovima.

Slika 1. Referenciranje: vlastita ideja [9]

Slika 2. Referenciranje: tuđe riječi i ideje [9]

3. CITIRANJE REFERENCI U TEKSTU

Na osnovu pravila IEEE sistema navođenja referenci, nema potrebe za njihovo puno navođenje u tekstu. One se u okviru istog pojavljuju u uglastim zagradama, a gramatički se mogu posmatrati kao fusnote [10].

Primjer:

„Kao što je prikazano u [4], [5]; kao što je spomenuto ranije u [6], [7], [9]; po mišljenju navedenom u [4] i sl.“

Napomena:

Navođenje prezimena autora može biti prilično komplikovano u radovima koji imaju veoma mnogo koautora, kao i kada oni potiču iz različitih zemalja (upotreba specijalnih znakova itd). Jednaki nivo kompleksnosti se pojavljuje i kada se radi tzv. "blind review".

Osnovna pravila za navođenje referenci [10] u tekstu su sljedeća:

- Tekstualne reference u punom obliku se navode na kraju dokumenta (u listi referenci), a u okviru teksta reference se u skraćenom obliku navode kao brojevi smješteni u uglaste zagrade;
- Sve reference u listi referenci se moraju navoditi u skladu sa redoslijedom pojavljivanja u tekstu;
- Praksa je da se reference u tekstu pojavljuju odmah iza imena autora, ili na kraju misaone rečenice ispred tačke;
- Ukoliko navodite nekoliko referenci u nizu, između uglastih zagrada stavite crticu, npr. [3]-[5], prihvatljivo je i [3-5];
- Ukoliko navodite više referenci, a nisu u nizu razdvojite ih zarezom, npr. [1], [3], [5], prihvatljivo je i [1, 3, 5];
- Nema potrebe za navođenje autora u tekstu, osim ukoliko je navođenje istog relevantno. Koncentrišite se na obrazloženje, a izvor navedite u listi referenci. Navođenje imena autora je izuzetno nezahvalno u našem jeziku naročito u slučaju ako nije poznat pol autora. Tipičan primjer je „Klarkova transformacija“,

koja je u stvari „Klarkina transformacija“, pa umjesto „Klark je pokazao“, treba pisati „Klark je pokazala“;

- Ukoliko pišete imena autora u tekstu, onda navedite sve autore djela;
- Nema potrebe za navođenje sljedećeg: „u referenci [5] se spominje...“, fraza „u [5] se spominje...“ je dovoljna.
- Treba koristiti bezličnu formu „u [8] je pokazano“ umjesto „u [8] su autori pokazali“.

Dalje u tekstu su navedeni primjeri pravilnog navođenja referenci prilikom pisanja, nastojeći da se obuhvate sve varijacije.

3.1. Radovi koji imaju više autora

Ako se u tekstu poziva na rad koji ima do šest autora, onda je prema pravilima IEEE sistema za navođenje referenci potrebno navesti njihova imena u listi referenci [10]. Ukoliko se poziva na rad koji ima više od šest autora onda se navodi ime i prezime samo prvog autora i iza njega opšteprihvaćena skraćunica *et al.* (skr. od lat. *et alii* – “i ostali”).

Primjer 1:

U [1] se navodi da...

Lista referenci:

- [1] S. K. Mitra, C. A. Murthy and M. K. Kundu, „Technique for Fractal Image Compression Using Genetic Algorithms“, *IEEE Transactions on Image Processing*, vol. 7, no. 4, pp. 586-593, April 1998.

Primjer 2:

U [2] se navodi...

Lista referenci:

- [2] N. E. Huang et al., “The empirical mode decomposition and the Hilbert spectrum from nonlinear and non-stationary time series analysis,” in *Proc. R. Soc. Lond. A*, vol. 454, pp. 903–995, 1998.

3.2. *Nepoznat autor*

U slučajevima kada nije poznat autor nekog rada, referenca se započinje s naslovom djela [11].

Primjer:

U [1] se navodi da je ...

Lista referenci:

[1] *Whitaker's Almanac*. London: J. Whitaker & Sons, 2002.

3.3. *Nepoznata godina objave rada*

U slučajevima kada je nepoznata godina objave rada, koristi se skraćenica *n.d.* (skr. od *no date*) [11].

Primjer:

Prilikom korištenja različitih tehnika kompresije slika [1] potrebno je...

Lista referenci:

[1] A. Patanaik, *Blocking Artefact Removal in Image Compression using GA*. Kharagpur: Indian Institute of Technology, Department of Electrical Engineering, n.d.

3.4. *Citiranje dijela teksta drugih autora*

Kod citiranja do dvije linije teksta, uobičajeno je koristiti princip s navodnim znakovima [12].

Primjer 1:

U [1] se navodi: „Stalne jednosmjerne struje su...”

Lista referenci:

[1] J. Surutka, *Osnovi elektrotehnike*. Beograd: Naučna knjiga, 1989, str. 131.

Kod citiranja teksta dužeg od dvije linije, češće se koristi princip zasebnog odlomka teksta. Preporuka je da se taj citat posebno naglasi uvlačenjem teksta i otkuca manjim slovima [12].

Primjer 2:

It is important to know the validity of measurement data. Except for the counting of numbers, every measurement involves an error. Whether a certain error appears or not depends on measurement conditions. The method employed might cause a constant error whereas external or internal disturbances may cause a random change of the reading for constant mesurand [2].

Lista referenci:

- [2] M. U. Reissland, *Electrical measurements: fundamentals, concepts, applications*. New Delhi: New age international publishers, 1989, pp. 15.

3.5. Veći broj radova istog autora objavljenih u različitim godinama

Kada se u tekstu poziva na veći broj radova istog autora koji ukazuju na istu stvar, a objavljeni su u različitim godinama, reference se navode hronološkim redom.

Primjer:

U [1], [2] iznosi se zaključak ...

Lista referenci:

- [1] I. Bagarić, *Metrologija električnih veličina – mjerenja i mjerni instrumenti*. Beograd: Nauka, 1996.
- [2] I. Bagarić, *Tehnološki menadžment*. Novi Sad: Fakultet za preduzetni menadžment, 2005.

3.6. *Sekundarni izvori*

Ukoliko se pozivate na rad čiji original iz nekog razloga nije bilo moguće pročitati, nego je u radu drugog autora nađena njegova referenca, takav rad postaje "sekundarni izvor".

Primjer:

U [1], kako je navedeno u djelu „*Economic Development*“ [2], objašnjava se da je eksterni dug zemalja u razvoju...

Lista referenci:

- [1] B. Ćulahović, *Tehnologija, razvoj i okolina*. Sarajevo: Ekonomski fakultet u Sarajevu, 2002.
- [2] M. P. Todaro and S. C. Smith, *Economic Development*. New York: Pearson, Addison-Wesley, 2005.

3.7. *Tabele i dijagrami*

Bilo koji materijali, kao što su tabele, slike, grafikoni, dijagrami, šeme, skice i sl. koji su preuzeti iz nekog izvora trebaju biti navedeni kao takvi [13].

Svaki takav materijal u radu treba biti referenciran brojem u skladu sa njegovim redoslijedom pojavljivanja u radu. Slike, grafikoni, dijagrami, šeme, skice i sl., dakle sve osim tabela, mogu se navesti pod naslovom "Slika", dok se tabele navode pod naslovom "Tabela", iza čega slijedi broj, potom objašnjenje, a na kraju referenca. Za riječ „tabela“ ne preporučuje se korištenje skraćenice „tab.“ [13].

Primjer 1:

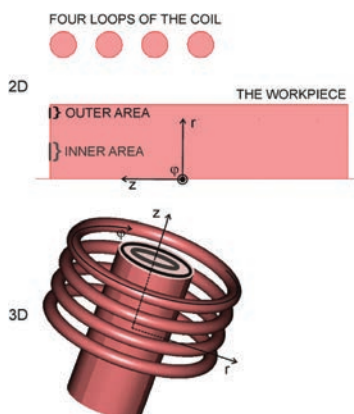
Tabela 1. Parameters of the heating protocol in terms of the frequency of applied voltage and the resultant electric current in the induction coil [1].

	Voltage amplitude (V)	Current amplitude (A)	Frequency (kHz)
Heating protocol 1	650	823	101
Heating protocol 2	450	608	101
Heating protocol 3	301	381	101

Lista referenci:

- [1] M. Kranjc, A. Zupanić, D. Miklavčić and T. Jarm, „Numerical analysis and thermographic investigation of induction heating“, *International Journal of Heat and Mass Transfer*, vol. 53, pp. 3585-3591, August 2010.

Primjer 2:

Slika 3. Model geometry: cylindrical shaped steel work piece surrounded by a coil of four loops placed in the cylindrical and in a three dimensional coordinate system [2].

Lista referenci:

- [2] M. Kranjc, A. Zupanić, D. Miklavčić and T. Jarm, „Numerical analysis and thermographic investigation of induction heating“, *International Journal of Heat and Mass Transfer*, vol. 53, pp. 3585-3591, August 2010.

3.8. *Web izvori u tekstu*

Ako se navodi literatura sa interneta, navodi se autor ili naziv organizacije, datum objavljivanja, naslov djela, web adresa i datum pristupa. Ukoliko autor ili datum objavljivanja nisu poznati, referenca se može započeti bez njih, ali su ostali elementi izvora obavezni.

Primjer 1:

- [1] S. Ristić, (2011). *Poluprovodničke komponente* [Online], dostupno na: <http://www.elfak.ni.ac.rs/phptest/new/html/Studije/predavanja-literatura/POLUPROVODNI%C4%8CKE%20KOMPONENTE/PP%20KOMP-2011.pdf>, [pristupljeno 03. 05. 2011].

Primjer 2:

- [2] (2007, Mar.). Dr Jean Armstrong: Brief Biography [Online]. dostupno na: <http://www.ecse.monash.edu.au/staff/jeana/aboutarmstrong.html>, [pristupljeno 04.11. 2011].

3.9. *Radovi koje su objavile organizacije*

Kada je rad objavljen od neke organizacije, udruženja, kompanije, državne institucije, nevladine organizacije i sl., navodi se naziv organizacije i godina objave rada.

Prihvatljivo je da se koristi službena skraćenica organizacije u tekstu, s tim da se puni naziv mora navesti prvi put, a skraćenica u zagradi [10, 12].

Primjer 1:

- [1] Ministarstvo civilnih poslova BiH, (MCP BiH), (2009). *Strategija razvoja nauke u Bosni i Hercegovini 2010.–2015.* [Online], dostupno na: http://www.mcp.gov.ba/zakoni_akti/strategije/Archive.aspx?template_id=19&pageIndex=1, [pristupljeno 12. 05. 2010].
- [2] MCP BiH, (2009). *Strategija razvoja nauke u Bosni i Hercegovini 2010.–2015.* [Online], dostupno na: http://www.mcp.gov.ba/zakoni_akti/strategije/Archive.aspx?template_id=19&pageIndex=1, [pristupljeno 12. 05. 2010].

4. NAVOĐENJE REFERENCI U LITERATURI

Bibliografski podaci o svim referenciranim izvorima navode se u listi referenci, koja se u našem jeziku najčešće označava sa "Literatura". U njoj su navedeni i podaci za sve one izvore koji su korišteni za izradu i pisanje rada, a nisu direktno referencirani u tekstu.

Izvori se navode onim redom kako su referencirani u tekstu. Za izvore koji nisu direktno referencirani u tekstu osnovno pravilo je da se navode abecednim redom, prema prezimenu prvog autora ili po naslovu djela, ukoliko autor nije poznat.

U slučaju da je određeno djelo napisano od strane više autora od izuzetne je važnosti da navedete ime i prezime svakog od njih. Prilikom navođenja imena autora, ukoliko se navode inicijali naglašavamo da je između njih potrebno ostaviti slobodno mjesto kao i iza zadnje tačke nakon koje slijedi autorovo prezime, npr. A. B. Autor. Izuzetak čine inicijali sa crticom između, kada se ne ostavlja razmak između inicijala, npr. A.-B. Autor. U slučaju da se pojavljuje više autora potrebno je navesti njihova imena, osim ukoliko je broj autora veći od šest, kada se preporučuje upotreba opšteprihvaćene skraćenice *et al.* (skr. od lat. *et alli* – „i ostali“). Ako se u formi navođenja naziva izvora koriste navodnici, znakovi interpunkcije se pišu unutar navodnika.

Ukoliko se radi o djelu koje je prihvaćeno ali još nije objavljeno, neophodno je poslije bibliografskih podataka tog izvora napisati „prihvaćeno za objavljivanje“ ili “to be published” ako se rad piše na engleskom jeziku.

4.1. *Knjiga*

Potrebni elementi su:

1. Ime (ili inicijali) i prezime autora;
2. Naslov poglavlja u knjizi pod navodnicima (ako se referencira cijelo poglavlje);
3. Naslov knjige u kurzivu;
4. Izdanje (u slučaju editovanih knjiga ili ako se ne radi o prvom izdanju);
5. Mjesto izdavanja;
6. Izdavač;
7. Godina izdavanja;
8. Broj toma ili sveske (ako postoji) i stranice (navode se ovisno o obimu referenciranja).

Opšta forma navođenja knjige je [5]:

[#] A. B. Autor, "Naslov poglavlja u knjizi," u *Naslov knjige*, #. ed. Mjesto: Skraćeni naziv izdavača, godina, vol. #, str. ##-##.

4.1.1. *Jedan autor*

Primjer:

- [1] J. Surutka, *Osnovi elektrotehnike*. Beograd: Naučna knjiga, 1989.
- [2] D. Cvetković, *Kombinatorna teorija matrica sa primenom u elektrotehnici*. Beograd: Naučna knjiga, 1988.

4.1.2. *Dva do šest autora*

Primjer:

- [1] D. Vujević i B. Ferković, *Osnove elektrotehničkih mjerenja*. Zagreb: Školska knjiga, 1996.

4.1.3. *Više od šest autora*

Ukoliko knjiga ima više od šest autora, navodi se ime samo prvog autora i skraćena et al.

Primjer:

- [1] G. S. Baranenkov et al., *Zadaci i riješeni primjeri iz više matematike s primjenom*. Zagreb: Tehnička knjiga, 1978.

4.1.4. *Editovana knjiga*

Ukoliko je knjiga za koju pišete referencu editovana, koristi se skraćena ed. ili eds.

Primjer:

- [1] P. Miljanić i J. Nahman, *Elektroenergetski sistemi: Eksploatacija, upravljanje, ispitivanje, merenje*. M. Stojić, Ed. Beograd: Elektrotehnički institut „Nikola Tesla“, 2007.
- [2] J. A. Prufrock, Ed., *Lasers*, 2nd ed. New York, NY: McGraw-Hill, 2004.

Kratice *ed.* je skraćena od engleske riječi *editor* (urednik), i u ovom našem primjeru označava urednika navedene knjige. Isto tako *eds.* je skraćena od engl. *editors* (urednici) i označava da je knjigu uredio veći broj urednika.

4.1.5. *Stranica, dio ili poglavlje knjige*

Primjer za stranicu:

- [1] J. Surutka, *Osnovi elektrotehnike*. Beograd: Naučna knjiga, 2008, str. 131.

Primjer za poglavlje:

Prilikom navođenja poglavlja, njegov naslov se stavlja pod navodne znake, a naslov knjige u kurzivu.

- [2] G. O. Young, "Synthetic structure of industrial plastics," in *Plastics*, vol. 3, Polymers of Hexadromicon, J. Peters, Ed., 2nd ed. New York: McGraw-Hill, 1964, pp. 15-64.

Primjer za dio knjige:

- [3] J. Surutka, *Osnovi elektrotehnike*. Beograd: Naučna knjiga, 2008, str. 80-135.

4.1.6. Knjiga u elektronskom obliku

Pored štampanih, u upotrebi se nalaze i elektronska izdanja knjiga (e-knjige). Pri navođenju elektronskih izdanja knjiga objavljenih na CD-u ili DVD-u, opšta forma referenciranja je [12], [14]:

[#] A. B. Autor. (datum izdavanja). *Naslov knjige* [Medij]. #. ed. Mjesto: Skraćeni naziv izdavača, godina, vol. #, str. ##-##.

Primjer:

- [1] G. Colyer and R. Clark. (2003). *Guide to the Practical Implementation of JPEG 2000* [CD]. Geneva: Elysium Ltd.

4.2. Članak u časopisu

Potrebni elementi su:

1. Ime (ili inicijali) i prezime autora;
2. Naslov članka pod navodnim znacima;
3. Skraćeni naziv časopisa u kurzivu;
4. Volumen (broj) časopisa i broj stranice;
5. Skraćenica za mjesec (ukoliko se navodi) i godina izdavanja.

Opšta forma je [5]:

[#] A. B. Autor, "Naslov članka," *Skraćeni naziv časopisa*, vol. #, br. x, str. ##-##, skraćenica za mjesec i godina.

Primjeri:

- [1] R. E. Kalman, "New results in linear filtering and prediction theory," *J. Basic Eng.*, ser. D, vol. 83, pp. 95-108, Mar. 1961.
- [2] E. P. Wigner, "On a modification of the Rayleigh–Schrodinger perturbation theory," (in German), *Math. Naturwiss. Anz. Ungar. Akad. Wiss.*, vol. 53, p. 475, 1935.
- [3] D. P. Popović, "Jedna metoda upravljanja tokovima reaktivnih snaga u normalnim i havarijskim stanjima elektroenergetskih interkonekcija," *Elektroprivreda*, br. 1, str. 7-24, 2006.

4.3. *Rad u zborniku*

Potrebni elementi su:

1. Autor, urednik ili organizacija;
2. Naslov rada pod navodnim znacima;
3. Pun naziv publikacije u kojoj su publikovani radovi sa skupa u kurzivu;
4. Mjesto održavanja skupa;
5. Mjesec i godina održavanja skupa;
6. Mjesto izdavanja;
7. Izdavač;
8. Godina izdavanja;
9. Volumen i stranice.

Opšta forma navođenja je [5]:

[#] A. B. Autor, "Naslov rada," u *Pun naziv publikacije sa skupa*, Mjesto, mjesec i godina, vol. #, str. ##-##.

Primjer:

- [1] A. Linderhed, "Compression by image empirical mode decomposition," in *Proc. IEEE Int. Conf. Image Processing*, Genova, Italy, Sep. 2006, vol. 1, pp. 553–556.

Pri navođenju naziva skupa dopušteno je izostavljanje članova (u engleskom jeziku), i korištenje skraćena, ali samo za riječi koje označavaju vrstu skupa, npr. Umjesto *International Conference* dopušteno je koristiti *Int. Conf.* [5].

4.3.1. *Rad u zborniku u elektronskom obliku*

Za radove sa konferencija čiji su zbornici objavljeni u elektronskom obliku bez brojeva stranica, opšta forma je data sa [5]:

[#] A. B. Autor, "Naslov rada," in *Pun naziv konferencije kako je naveden na stranici autorskih prava*, godina © Vlasnik autorskih prava. doi: DOI broj

4.4. *Druge vrste izvora*

4.4.1. *Uputstvo za korištenje*

Potrebni elementi su:

1. Naslov uputstva u kurzivu;
2. Izdanje (u slučaju da se ne radi o prvom izdanju);
3. Izdavač;
4. Mjesto izdavanja;
5. Godina izdavanja,
6. Volumen i stranice.

Opšta forma navođenja priručnika je [5]:

[#] *Naslov uputstva*, ed., Skraćeni naziv kompanije, Mjesto, godina, vol. #, str. ##-##.

Primjer:

[1] *Transmission Systems for Communications*, 3rd ed., Western Electric Co., Winston-Salem, NC, 1985, pp. 44–60.

4.4.2. *Izvještaj*

Potrebni elementi su:

1. Ime (ili inicijali) i prezime autora;
2. Naslov izvještaja pod navodnicima;
3. Izdavač;
4. Mjesto izdavanja;
5. Tip izvještaja;
6. Godina izdavanja;
7. Volumen i stranica.

Opšta forma navođenja izvještaja je [5]:

[#] A. B. Autor, "Naslov izvještaja," Skraćeni naziv kompanije, Mjesto, Tip izvještaja, godina, vol. #, str. ##-##.

Primjeri:

- [1] M. A. Brusberg and E. N. Clark, "Installation, operation, and data evaluation of an oblique-incidence ionosphere sounder system," in "Radio Propagation Characteristics of the Washington-Honolulu Path," Stanford Res. Inst., Stanford, CA, Contract NOBSR-87615, Final Rep., Feb. 1995, vol. 1.
- [2] P. Diament and W. L. Lupatkin, "V-line surface-wave radiation and scanning," Dept. Elect. Eng., Columbia Univ., New York, Sci. Rep. 85, Aug. 1991.

4.4.3. *Patent*

Potrebni elementi su:

1. Ime (ili inicijali) i prezime inovatora;
2. Naziv patenta pod navodnim znacima;
3. Mjesto izdavanja;
4. Broj patenta ili status, ukoliko je u postupku priznavanja;
5. Datum izdavanja.

Opšta forma je [5]:

[#] A. B. Autor, "Naziv patenta," broj # ### ###, datum.

Primjer:

[1] J. P. Wilkinson, "Nonlinear resonant circuit devices," U.S. Patent 3 624 125, July 16, 1990.

4.4.4. *Standard*

Potrebni elementi su:

1. Naziv standarda;
2. Broj standarda;
3. Datum donošenja standarda.

Opšta forma je [5]:

[#] Naziv standarda, broj ###, datum.

Primjer:

[2] IEEE Criteria for Class IE Electric Systems, IEEE Standard 308, 1969.

4.4.5. *Diplomski rad, magistarska teza, doktorska disertacija*

Pravilo pri upotrebi ovih i sličnih materijala je da se navode sljedeći podaci:

1. Ime (ili inicijali) i prezime autora;
2. Naslov rada pod navodnim znacima;
3. Vrsta rada;
4. Mjesto izdavanja;
5. Naziv institucije, grad, država;
6. Godina izdavanja.

Opšta forma je [5]:

[#] A. B. Autor, "Naslov rada," vrsta rada, Naziv institucije, Grad, Država, godina.

Primjer:

- [1] Đ. Kolonić, „Osnovi Bulove algebre i proračun poluprovodničkih logičkih kola“. Diplomski rad, Banja Luka: Tehnički fakultet, Univerzitet u Sarajevu, Banja Luka, SFR Jugoslavija, 1966.

4.4.6. *Materijali sa predavanja*

Pravilo pri upotrebi ovih i sličnih materijala je da se navode sljedeći podaci [10]:

7. Ime (ili inicijali) i prezime autora;
8. Naslov materijala i naziv predmeta;
9. Naziv institucije;
10. Datum.

Za materijale koji se tretiraju kao zabilješke opšta forma je:

[#] A. B. Autor, "Naslov materijala," naziv predmeta, Naziv institucije, datum.

Za materijale koji se tretiraju kao knjige opšta forma je:

[#] A. B. Autor, *Naslov materijala*. naziv predmeta, Naziv institucije, datum.

Primjeri:

- [1] M. Hasegawa-Johnson, "Pattern classification," class notes for ECE 544, Department of Electrical and Computer Engineering, University of Illinois at Urbana-Champaign, Aug. 23, 2007.
- [2] J.-M. Jin, *Electromagnetic Field Theory*. Class notes for ECE 544, Department of Electrical and Computer Engineering, University of Illinois at Urbana-Champaign, 2008.

4.4.7. *Zakon, pravilnik i uputa*

Ukoliko se citiraju zakoni, pravilnici i upute, navode se sljedeći podaci [14]:

1. Naziv publikacije u kojoj je zakon objavljen;
2. Naslov zakona u kurzivu;
3. Mjesto izdavanja;
4. Izdavač;
5. Broj/godina;
6. Broj stranice;
7. Godina izdavanja.

Opšta forma je:

[#] Naziv publikacije, *Naslov zakona*, Mjesto: Izdavač, broj / godina, str. ##-##, godina.

Primjer:

- [1] Službeni glasnik Republike Srpske, *Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti*. Banja Luka: Službeni glasnik Republike Srpske, 112/07, str. 1-6, 2007.

4.4.8. *Umjetničko djelo*

Pravilo pri upotrebi ovih materijala jeste da se navode sljedeći podaci [14]:

1. Umjetnik;
2. Naziv djela u kurzivu;
3. Korišteni medij u uglastim zagrada;
4. Informacija o kolekciji;
5. Godina izdavanja.

Opšta forma je:

[#] A. B. Autor, *Naziv djela* [Medij], kolekcija, godina.

Primjer:

[1] M. Šukalo, *Ogledalo* [Grafika], privatna kolekcija, 2007.

4.4.9. *Audio i video zapisi*

Potrebni elementi su:

1. Ime (ili inicijali) i prezime autora;
2. Odgovorna osoba ili institucija (ukoliko je poznato);
3. Naslov zapisa u kurzivu;
4. Datum izdavanja (ukoliko je poznato);
5. Korišteni medij u uglastim zagrada;
6. Mjesto izdavanja;
7. Izdavač;
8. Godina izdavanja.

Opšta forma je [15]:

[#] A. B. Autor, Odgovorna osoba, *Naslov zapisa*, datum izdavanja [Medij].
Mjesto: Izdavač, godina.

Primjeri:

- [1] D. Fisher, Writer, and T. Baker, Presenter, *Doctor Who and the Creature From the Pit* [Sound recording]. Bath, UK: BBC Audiobooks, 2009.
- [2] C. Rogers, Writer and Director, *Girls in IT* [Videorecording]. Bendigo, Vic.: Video Education Australasia, 1999.

4.4.10. *Radio i TV program*

Potrebni elementi su:

1. Ime (ili inicijali) i prezime autora;
2. Odgovorna osoba ili institucija (ukoliko je poznato);
3. Naslov zapisa u kurzivu;
4. Datum emitovanja (ukoliko je poznato);
5. Korišteni medij u uglastim zagrada;
6. Mjesto emitovanja;
7. Emiter;
8. Godina emitovanja.

Opšta forma je [15]:

[#] A. B. Autor, Odgovorna osoba, *Naslov zapisa*, datum emitovanja [Medij].
Mjesto: Izdavač.

Primjeri:

- [1] T. Jones and P. Williams, Reporters, BP releases report into Gulf of Mexico oil spill. *Lateline*, 8 Sept., 2010 [Television broadcast]. Sydney: ABC1 Television.
- [2] R. Aedy, Interviewer, D. Hector, Interviewee, and S. Clark, Producer, "The future of engineering," *The Buzz*, 25 Sept., 2004 [Radio broadcast]. Sydney: ABC Radio.

4.4.11. *Lična komunikacija*

Lična komunikacija uključuje razgovore, pisma, intervjuje, elektronsku poštu i telefonske razgovore.

IEEE sistem dopušta navođenje samo objavljenih djela i djela koja su u procesu objavljivanja.

Stoga prilikom navođenja intervjuja i drugih oblika lične komunikacije, nije potrebno upotrijebiti referentni broj. Ovo ne znači da se autor misaonog djela ne navodi u naučno-istraživačkom radu. Isti se navodi u samom tekstu [14].

Primjer:

U razgovoru sa prof. dr Đ. Kolonićem došli smo do zaključka da....

4.5. *Web izvori*

Pri navođenju web izvora, potrebno je navesti sljedeće podatke [12,14]:

1. Ime (ili inicijali) i prezime autora;
2. Datum objave;
3. Naslov članka pod navodnicima;
4. Naslov publikacije u kurzivu;
5. Izdanje (u slučaju da se ne radi o prvom izdanju);
6. Korišteni medij u uglastim zagrada;
7. Izdavač;
8. Volumen i broj strane;
9. Web adresa;
10. Datum pristupanja u uglastim zagrada.

Prilikom navođenja web izvora obratite pažnju na sljedeće:

- Nestalnost izvora;
- Visoki stupanj nepouzdanosti izvora;
- Čestu nemogućnost utvrđivanja autora, datuma objava, mjesta objave i sl.

Opšta forma je [12], [14]:

[#] A. B. Autor. (datum izdavanja). Naslov članka. *Naslov publikacije* [Medij]. Mjesto: Izdavač, vol. #, pp. ##-##, dostupno na: web adresa, [pristupljeno datum].

4.5.1. *Knjiga na webu*

Primjer:

- [1] O. Lodge. (2007, January 5). *Signalling Across Space Without Wires (4th ed.)*. [Online]. London : "The Electrician" Print. and Pub. Co. , dostupno na: <http://www.archive.org/details/signalacrossspace00lodgrich>, [pristupljeno 03.11. 2011.].

4.5.2. *Članak u časopisu na webu*

Primjer:

- [1] M. Kranjc, A. Zupanić, D. Miklavčić, T. Jarm, (2010). Numerical analysis and thermographic investigation of induction heating. *International Journal of Heat and Mass Transfer* 53. [Online]. pp. 3585-3591, dostupno na: <http://ljk.fe.uni-lj.si/pdfs/ijhm2010.pdf>, [pristupljeno 24. 01. 2011.].
- [2] Tanjug. (2011). Neophodna zaštita intelektualne svojine. *Blic Online*. [Online]. dostupno na: <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/24758/Neophodna-zastita-intelektualne-svojine>, [pristupljeno 13.04. 2011].

4.5.3. *Rad u zborniku na webu*

Primjer:

- [3] X. Yang. (2003, Aug.). NIRA: a new Internet routing architecture. Prezentovano na ACM SIGCOMM FDNA 2003 Workshop. [Online]. dostupno na: <http://www.isi.edu/newarch/DOCUMENTS/yang.nira.pdf>, [pristupljeno 04. 11. 2011.].

4.5.4. Zakon, pravilnik i uputa na webu

Primjer:

- [1] Ministarstvo civilnih poslova BiH. (2009). *Strategija razvoja nauke u Bosni i Hercegovini 2010.–2015.* [Online]. dostupno na: http://www.mcp.gov.ba/zakoni_akti/strategije/Archive.aspx?template_id=19&pageIndex=1, [pristupljeno 12. 05. 2010].

4.5.5. Web stranica

Primjer:

- [1] (2007, Mar.). Dr Jean Armstrong: Brief Biography. [Online]. dostupno na: <http://www.ecse.monash.edu.au/staff/jeana/aboutarmstrong.html>, [pristupljeno 04.11. 2011].

LITERATURA

- [1] P. Zelenika, *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*. Rijeka: Ekonomski fakultet, 4. ed., 2001.
- [2] The University of York, *The IEEE Style – Reference with Confidence*. [Online]. Dostupno na: http://www.york.ac.uk/k-roy/pdfs/4057_booklet_IEEE_5.pdf, [pristupljeno 23.06.2011].
- [3] V. Anić, et al., *Rječnik stranih riječi*. Beograd: Biografika a.d. Subotica, 2001.
- [4] M. Arslanagić i S. Kadić, eds., *Priručnik za navođenje izvora u naučnim i stručnim radovima*. Sarajevo: Ekonomski fakultet, 2010.
- [5] Institute of Electrical and Electronical Engineers. (Sept. 2009). *IEEE style of citing* [Online]. Dostupno na: <http://www.ieee.org/documents/ieeecitationref.pdf>, [pristupljeno 23.06.2011].
- [6] The Academic Writing Help Centre. *Referencing: IEEE* [Online], dostupno na: <http://www.sass.uottawa.ca/writing/kit/reference-ieee.pdf>, [pristupljeno 23.06.2011].
- [7] *IEEE Citation Style Guide*. [Online]. Dostupno na: <http://www.ijsst.info/info/IEEE-Citation-StyleGuide.pdf>, [pristupljeno 23.06.2011].
- [8] Central Queensland University. (Jan. 2007). *Harvard (author-date) referencing guide* [Online], dostupno na: <http://www.library.uow.edu.au/content/groups/public/@web/@health/documents/doc/uow025425.pdf>, [pristupljeno 10.04.2011].
- [9] R. Harris, *The plagiarism handbook: strategies for preventing, detecting and dealing with plagiarism*. Los Angeles: Pyrczak Publishing, 2001.
- [10] *Reference Guide: IEEE Style* (2010). [Online]. Dostupno na: <https://wiki.engr.illinois.edu/download/attachments/31394450/IEEE-refguide.pdf>, [pristupljeno 3.06.2011].
- [11] Temasek Polytechnic Library. *IEEE Citation Style* [Online]. Dostupno na: http://spark.tp.edu.sg/cite_ieee/images/ieee_style.pdf, [pristupljeno 23.06.2011].
- [12] Monash University. *Using References in Your Assignments: the IEEE referencing system* [Online]. Dostupno na: <http://www.eng.monash.edu.au/current-students/download/using-ieee-system.pdf>, [pristupljeno 23.06.2011].

- [13] RIT Libraries. *IEEE Citation and Writing Guide* [Online]. Dostupno na: <http://library.rit.edu/userservices/pubschol/IEEEGuidelines.pdf>, [pristupljeno 23.06.2011].
- [14] The University of Queensland. *References/Bibliography IEEE Style – „How to“ guide* [Online]. Dostupno na: http://www.library.uq.edu.au/pse/useits/ieee_style.pdf, [pristupljeno 23.06.2011].
- [15] Murdoch University. *IEEE Style*. [Online]. dostupno na: <http://libguides.murdoch.edu.au/content.php?pid=144623&sid=1229933> [pristupljeno 04.11.2011].

Napomena: Svi primjeri i izvori navedeni u ovom priručniku korišteni su isključivo u svrhu ilustracije.

ISBN 978-99955-46-04-5

9 789995 546045

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ELEKTROTEHNIČKI FAKULTET
UNIVERZITET U BANJOJ LUCI